

TYÖELÄKEKUNTOUTUS: KENELLE, MITÄ JA MIKSI

Kommenttipuheenvuoro 7.5.2019
Ylilääkäri Maija Haanpää, Ilmarinen

TYÖELÄKEKUNTOUTUS

- Toimintaa, jolla pyritään **estämään työkyvyttömyyttä ja parantamaan työ- ja ansiokykyä**, jos sairaus, vika tai vamma aiheuttaa työkyvyttömyyden uhkan (TyEL 24 §)
 - Uhka: ainakin osatyökyvyttömyyseläke tulisi todennäköisesti myönnettäväksi 5 v kuluessa
 - Vakiintunut työelämään: ansiot edeltävän 5 v ajalta vähintään 35 614 € (v. 2019 taso)
- Keinot: **työkokeilu, työhönvalmennus, uudelleen koulutus, oppisopimuskoulutus, yrittäjyyden tukeminen**
- **Optimaalinen kuntoutus**: oikeille henkilöille, oikeaan aikaan, kuntoutujan terveydentila ja kokonaistilanne huomioon ottaen, työhön kytkeytyen → **pitkäkestoinen vaikuttavuus**
- Kuntoutusjakson päätöstilanne tilastoidaan järjestelmään ETK:n ohjeiden mukaisesti
- ”Win-win-win-win”: työntekijä, työnantaja, työeläkeyhtiö ja yhteiskunta hyötyvät

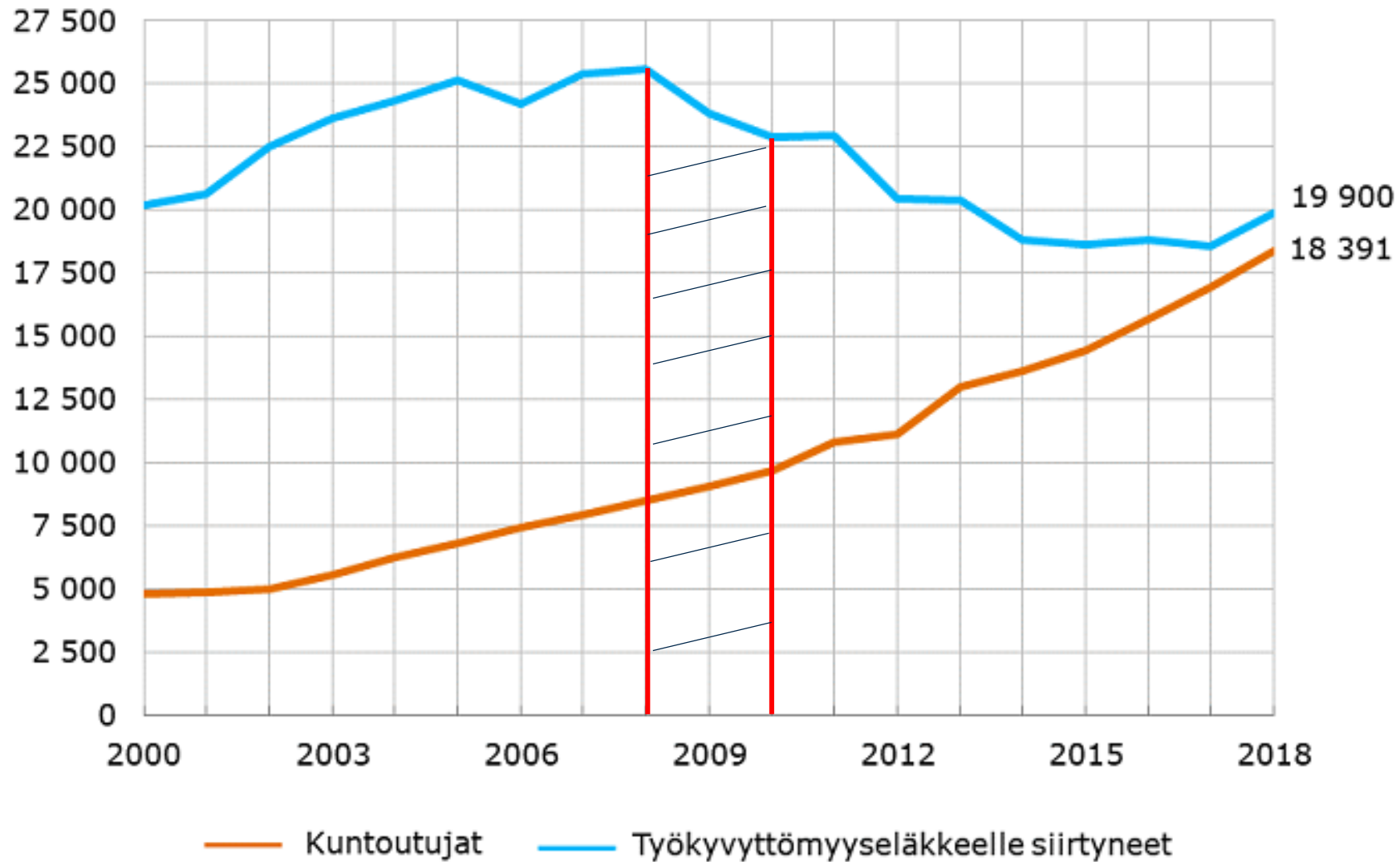
AMMATILLISEN KUNTOUTUKSEN PROSESSI KÄYTÄNNÖSSÄ

- Tunnistetaan kuntoutuksen tarve
- Kuntoutushakemus, terveydentilaselvitys ja työnantajan lausunto*
- Hakemuksen ratkaisu*
- Kuntoutussuunnitelman laadinta
- Kuntoutussuunnitelman hyväksyntä (sopiva terveydentilalle, tarkoituksenmukainen)
- Kuntoutustoimien toteutus
- Tuloksen arviointi (tilastointi ETK:n ohjeiden mukaan)
 - ”kuntoutui tavoiteammattiin”, ”kuntoutui perusammattiin”, ”jatkaa opintoja”, ”jäi työttömäksi”, ”saa osatyökyvyttömyyseläkettä”, ”saa täyttä eläkettä”, ”tehtiin tutkimus”, ”muu, kuntoutusohjelma keskeytyi”
 - Onnistunut kuntoutus = on työelämän käytettävissä (työssä tai työnhakijana)

*tai ennakkopäätös eläkehakemuksen yhteydessä, v. 2015 alkaen

ILMARINEN

Kuntoutujat ja työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneet vuosina 2000–2018

Lähde: Eläketurvakeskus

TEHTY REKISTERITUTKIMUS

- Koski vuosina 2008-2010 alkaneita kuntoutusjaksoja
 - ei kuvaa nykyistä lainsäädäntötilaa ja käytäntöjä
 - Kuntoutujista rajattiin pois 48 %
 - mm. työttömyys 18.7%; kuntoutus jatkui 31.10.2012 jälkeen, 7.2%
 - Sairauden vaikeusastetta ei otettu huomioon eikä kuntoutuja- ja verrokkiryhmien diagnoosijakautia raportoitu
 - oikeus SV-päivärahaan lievemmin perustein kuin kuntoutukseen tai eläkkeeseen
 - Toteutuneen kuntoutuksen sisältöä ei otettu huomioon
- Tulosten yleistettävyys epävarmaa

MITÄ JATKOSSA?

- Korkealaatuista tutkimusta ja tarvitaan toiminnan kehittämisen pohjaksi
 - Rekisteritutkimuksen rajoitteet
 - Toimijoiden omat selvitykset ja (tietosuoja)rajoitteet
- Kuntoutujan motivaatio avainasemassa → asiakasnäkökulma!
- Prosessin arviointi (kuntoutujavalinta, keinot, prosessin sujuvuus, tavoitteet)
- Sairauskohtaisten vaikuttavien kuntoutuspolkujen tunnistus ja käyttö
 - Työn vaatimukset vs terveydentilan rajoitteet ja henkilön tilanne; millaiset kuntoutustoimet ovat tarpeen pitkäkestoisen vaikuttavuuden saavuttamiseksi
- Toimijoiden välisen työnjaon kirkastaminen
 - Esim. työkokeilu a) TTH:n järjestämä b) osa-SV:n turvin c) työeläkekuntoutuksena
- Kuntoutujien parempi informointi ja ohjaus
- Terveydenhuollon ja työnantajien ohjaus
 - Riittävä työn muokkaus tukee pitkäkestoista vaikuttavuutta